

План уроку 1

Тема: I Основи керування транспортним засобом

Тема уроку. Робоче місце водія транспортного засобу.

Мета уроку. Ознайомити учнів з робочим місцем водія,

Безпомилковість керування автомобілем залежить не тільки від психофізіологічних особливостей людини, але і від умов, у яких відбувається процес керування. До таких умов варто віднести в першу чергу умови на робочому місці водія - у кабіні автомобіля.

Великий вплив на працездатність здійснює правильна посадка водія за кермом автомобіля, що визначає його правильне положення в стані готовності. При правильній посадці водій повинен сидіти прямо, а його спина повністю прилягати до спинки сидіння, ноги повинні легко діставати до педалей, а руки, що лежать на кермовому колесі, повинні бути злегка зігнуті в ліктях. Така посадка дає можливість прийняти найбільш природне положення, не створювати стомлення від тривалої поїздки, а також забезпечує максимальний огляд, вимагає найменших зусиль при роботі кермовим колесом, педалями і важелями.

Ноги на педаль зчеплення, гальмову педаль і педаль керування дросельною заслінкою ставляться так, щоб каблук опирався на підлогу кабіни. Під час руху права нога перебуває на педалі керування дросельною заслінкою, а під час гальмування - на педалі гальма. Ліва нога опирається на підлогу ліворуч від педалі зчеплення і при необхідності переноситься на педаль зчеплення або на кнопку ногового перемикача світла.

Як відзначалося вище, однією з основних умов забезпечення безпеки руху на дорозі є правильне сприйняття водієм дорожньої обстановки.

Зрозуміло, що водій повинен бачити дорогу не тільки перед собою. Для забезпечення безпеки руху на кожному автомобілі встановлюється дзеркало заднього виду, за допомогою якого водій може оглядати дорогу за своїм автомобілем. Досвід показує, що водій, що не спостерігає за дорогою і за автомобілем, в умовах інтенсивного руху не може забезпечити безпеки руху, особливо при маневруванні і обгоні транспортних засобів. Крім того, на роботу водія впливає ряд факторів, які прискорюють настання стомлення і перевтоми. До них можуть бути віднесені недоліки в устаткуванні робочого місця водія, мікроклімат кабіни.

Мікроклімат кабіни — це сукупність температури, вологості і швидкості руху повітря. Вплив його на організм багато в чому залежить від стану здоров'я водія, ступеня загартованості організму до впливів несприятливих метеорологічних факторів і робочого одягу. Основне призначення одягу полягає в підтримці температури тіла на постійному рівні і захисті його від пилу, бруду, мікробів і механічних ушкоджень.

Разом з тим необхідно, щоб тканина одягу були м'якою, еластичною, а весь одяг зручний і не заважає роботі водія. Температура повітря в кабіні залежить від температури навколишнього середовища, ступеню нагрівання двигуна і обшивки, умов вентиляції. Найбільш сприятлива температура 18 — 20° С. При занадто високій температурі в кабіні (25° С и вище) значно знижуються психофізіологічні характеристики водія, порушуються функції центральної нервової системи, знижується увага, здатність до зосередження, послабляється почуття обережності, збільшується час реакції водія, і він допускає більше помилок. Розвитку перегрівання сприяють: висока вологість повітря, що обмежує віддачу тепла; непроникний для вологи одяг, ожиріння, втома, перенесені важкі хвороби. Під вологістю повітря розуміють рівень вмісту в ньому водяної пари. У повітрі, насиченому водяними парами, різко утрудняється тепловіддача шляхом випаровування.

Знижена температура повітря викликає посилену віддачу тепла і сковує рух рук і ніг водія, знижує швидкість і точність його рухів, що може привести до помилок при керуванні автомобілем.

Повітря кабіни автомобіля може містити пари бензину і шкідливі домішки відпрацьованих газів: вуглеводні, окиси азоту, чадний газ, що може привести до отруєння організму. Ступінь отруєння і його проявів надзвичайно різноманітні і залежать від концентрації чадного газу в повітрі і тривалості впливу його на організм водія. Основними напрямками в боротьбі з отруєннями є: правильне регулювання двигуна; ретельна установка гумових прокладок, що закривають отвори в підлозі кабіни; підвищення ефективності системи вентиляції. Гранично допустимий вміст у повітрі парів бензину 0,3 мг/л. Підвищена концентрація парів палива і шкідливих домішок відпрацьованих газів у повітрі кабіни позначається на погіршенні роботи органів зору і слуху, порушенні координації рухів, передчасному настанні втоми, появі сонливості.

Під час роботи водій сприймає шум від працюючих агрегатів автомобіля, шум від руху автомобіля по дорозі і зовнішній вуличний шум. Надмірний шум впливає на органи слуху і кору головного мозку. Він порушує нормальні умови роботи водія; відволікає його, знижує увагу, збільшує час реакції, утрудняє сприйняття звукових сигналів інших транспортних засобів і слухове спостереження за роботою агрегатів свого автомобіля. Тривалий вплив шуму послабляє пам'ять. Постійні сильні і високочастотні шуми викликають головні болі, нудоту, запаморочення.

Джерелами коливань і вібрацій є нерівності дороги, швидкість руху, невідповідні деталі автомобіля. Людина сприймає коливальні і ударні навантаження м'язами і вестибулярним апаратом. Тривалий вплив вібрацій шкідливо позначається на організмі людини, погіршує кровообіг, знижує гостроту зору, особливо бінокулярного. Вібрації знижують діяльність нервової системи, зменшуючи здатність зосередження уваги.

Зміст навчального матеріалу

Тема 1. Основи керування

транспортним засобом

Робоче місце водія транспортного засобу. Основні механізми та устаткування, що забезпечують керування транспортним засобом, їх розміщення

Призначення систем керування, її приладів та індикаторів. Дії водія транспортного засобу під час використання світлових та звукових сигналів

Техніка керування транспортним засобом

Зовнішні умови, що впливають на керування транспортним засобом. Ступінь прилягання коліс до автомобільної дороги

Початок руху і розгін з послідовним перемиканням передач. Вибір оптимальної швидкості руху

Вибір швидкості і траєкторії руху на поворотах і в умовах обмеженого проїзду залежно від особливостей конструкції транспортного засобу. Вибір швидкості руху в межах і за межами населених пунктів

Повільне, екстрене, переривчасте гальмування. Правила керування гальмовою системою, зокрема на слизькій ділянці автомобільної дороги. Дії водія транспортного засобу в разі пошкодження елементів гальмової системи

Керування транспортним засобом в умовах обмеженого проїзду та недостатньої видимості, на перехрестях, пішохідних переходах, крутих поворотах, підйомах і спусках, у транспортному потоці. Послідовність огляду автомобільної дороги під час наближення до перехресть і пішохідних переходів. Керування транспортним засобом під час руху через регульовані та нерегульовані перехрестя, пішохідні переходи, біля місць великого скупчення пішоходів

Габарити транспортного засобу

*Кількість навчальних годин, відведених для проведення занять з практичного керування транспортним засобом під час навчання водіїв транспортних засобів категорій C, C1, D, D1

Тема 2. Безпека дорожнього руху

Кліматичні умови, що впливають на керування транспортним засобом під час прямолінійного руху, розгону і гальмування, на поворотах. Центр ваги та його вплив на стійкість транспортного засобу. Опір повітря, сила інерції

Швидкість і прискорення

Сила тяги. Ступінь прилягання коліс до автомобільної дороги, його зміна залежно від кліматичних умов, стану шин, автомобільної дороги, швидкості руху. Вплив поперечного нахилу автомобільної дороги і бокового вітру на транспортні засоби

Керованість транспортного засобу. Вплив конструкції та стану шин на керованість транспортного засобу. Стабілізація коливання передніх коліс та їх вплив на прямолінійність руху транспортного засобу. Зміна напрямку руху. Плавність руху. Відрив коліс від автомобільної дороги. Гальмування, гальмовий шлях, його залежність від швидкості руху, ступінь прилягання коліс до автомобільної дороги та інших факторів

Час, необхідний для реагування водія транспортного засобу на зміни, що відбуваються в дорожньому русі, та спрацювання гальмового приводу. Безпечні дистанція та інтервал, способи їх дотримання. Час і відстань, які потрібні для гальмування зупинки транспортного засобу за різних умов руху і швидкості. Дотримання безпечних дистанції та інтервалу за різних умов руху (інтенсивність і швидкість транспортного потоку, стан автомобільної дороги та кліматичні умови) і під час зупинки транспортного засобу. Прийняття компромісних рішень у разі виникнення складної дорожньої обстановки

Керування транспортним засобом у місцях зупинок маршрутних транспортних засобів, під час зустрічного роз'їзду, випередження та обгону

Способи паркування і стоянки транспортного засобу

Обгін і зустрічний роз'їзд

Проїзд залізничного переїзду

Початок руху на крутих спусках і підйомах, слизькій та важкопрохідній ділянках автомобільної дороги, зокрема без буксування коліс. Проїзд небезпечною ділянкою автомобільної дороги (звуження проїзної частини, смоляне і гравійне покриття, затяжний підйом і спуск, під'їзд до мосту, залізничного переїзду) та ділянкою, на якій проводяться ремонтні роботи

Особливості дорожньої обстановки в межах і за межами населених пунктів. Оцінка дорожньої обстановки під час руху вперед і заднім ходом, гальмування, перед поворотом, маневруванням і обгоном. Використання дзеркала заднього виду. Огляд контрольно-вимірювальних приладів та прилеглих доріг під час проїзду перехрестя

Вплив дорожніх умов на безпеку руху. Вимоги до руху по гірській дорозі

Керування транспортним засобом під час руху в межах і за межами населених пунктів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості, дощу, туману, снігопаду. Користування світловими приладами. Рушання з місця зупинки чи стоянки

Дії водія транспортного засобу під час засліплення зустрічним світлом фар та запобігання такому засліпленню

Керування транспортним засобом у весняний та осінньо-зимовий період, на льодових переправах

Перевезення пасажирів і вантажів

Забезпечення стійкості транспортного засобу під час розгону, гальмування, повороту. Резерви стійкості транспортного засобу

Дії водія транспортного засобу, зокрема, під час заносу, виникнення загрози зіткнення, пожежі, пошкодження елементів гальмової системи

Дорожньо-транспортні пригоди, їх класифікація та статистика

Розподіл дорожньо-транспортних пригод за порами року, днями тижня, часом доби, категоріями автомобільних доріг, видами транспортних засобів та іншими факторами

Особливості створення аварійної ситуації в межах і за межами населених пунктів

Основні причини виникнення дорожньо-транспортних пригод та їх запобігання

Види експертизи дорожньо-транспортних пригод

Тема 3. Медичне забезпечення

Дорожньо-транспортний травматизм. Оснащення транспортних засобів медичними засобами. Надання першої медичної допомоги потерпілим

Обов'язки водія транспортного засобу, медичного працівника, працівника адміністративної служби під час виникнення дорожньо-транспортної пригоди, що призвела до загибелі або травмування людей

Перша медична допомога потерпілим у разі виникнення нещасного випадку або дорожньо-транспортної пригоди

Ознаки зупинки серця, сонячного і теплового удару, отруєння чадним газом

Визначення і термінове припинення дії травмуючого фактора, вивільнення потерпілого з транспортного засобу та надання першої медичної допомоги

Види кровотечі. Способи зупинки кровотечі (натискання пальцем, накладення пов'язки та джгута). Накладення джгута

Особливості зупинки кровотечі з носа, вух і рота. Перша медична допомога під час легеневої кровотечі і підозрі на внутрішньочеревну кровотечу

Характеристика травм, їх особливості. Класифікація ран, їх первинне оброблення

Медична аптечка, її комплектація і застосування

Тема 4. Основи права

Основи законодавства про дорожній рух, автомобільний транспорт, страхування цивільно-правової відповідальності, охорону праці. Основні вимоги постанов Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 "Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів" (Офіційний вісник України, 1998 р., № 36, ст. 1327; 2009 р., № 101, ст. 3521), від 8 травня 1993 р. № 340 "Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами" (ЗП України, 1993 р., № 10, ст. 211; Офіційний вісник України, 2009 р., № 39, ст. 1311), від 1 липня 2008 р.

№ 606

Про затвердження Порядку проведення державного технічного огляду колісних транспортних засобів" (Офіційний вісник України, 2008 р., № 51, ст. 1682)

Порядок і строки проведення державної реєстрації транспортних засобів

Вимоги до експлуатації транспортного засобу

Мета, періодичність і порядок проведення технічного огляду. Відповідальність власника за технічний стан транспортного засобу. Податок з власників транспортного засобу

Порядок допуску до керування транспортним засобом та отримання посвідчення водія

Цивільна відповідальність. Відшкодування матеріальних збитків, що завдані під час виникнення дорожньо-транспортної пригоди

Право власності, суб'єкти права власності. Право власності і володіння транспортним засобом

Небезпечні випадки, які виникають під час експлуатації та обслуговування транспортного засобу. Попереджувальні надписи

Знаки безпеки

Законодавство з питань охорони навколишнього природного середовища, відповідальність за його порушення. Основні заходи щодо зниження негативного впливу транспортних засобів на навколишнє природне середовище

Відповідальність за порушення Правил дорожнього руху і виникнення дорожньо-транспортних пригод. Види адміністративних правопорушень, адміністративна відповідальність у сфері дорожнього руху

Кримінальна відповідальність за порушення Правил дорожнього руху. Види покарань

Усього

ета уроку. Ознайомити учнів